

BOGDAN ČIPLIĆ VERSEIBŐL

BESZÉLGETÉS A FESZÜLETTEL

Határhalom: még Attila idejéből;
rajta pléh test, fafeszületen,
rozsdás szögekkel odaszögezve.
Lehet, hogy tüzet lövellt a szeme, szája, nyelve,
de az idő, a szolga-idő a sárkányoktól mindent elragadott.
Hé, vándor, mit avatkoznál idegen titkokba?
Lám, a sötétség lepedőjét
lebocsátják a sárkányok Kopovo fölött.
A sárkányok, az ős táltosok,
mind öregebbek náladnál, feszület Alaktalanja!
Csak a sötétség a határban, meg te. Senki más.
A sötétség lehullt, sárkányokkal teli az éj,
a sötétség egyre sűrűbb, az éj teli —
nem jön erre senki, soha többé senki.

KOMP

A komp a Tiszán
jár, csak jár, oda meg vissza,
egész nap
hordja a parasztokat, a sok kocsit meg lovat,
s a szekereken az ekéket.
A parasztok fehérgatyások —
vajdasági pórok.
Földjük ott van túl a vízen
a Gyöngyszigeten,
ott aratnak, ekéznek ők.

A komp hét szekeret elbír egyszerre,
de ha összébszorulnak, van ott kilenc is.
Milovan révész a kötélbe kapaszkodik a kákóval,
mikor a komp orra a víz fölé emelkedik,
s ha még a parasztok is puszta kézzel
megragadják az acélsodronyt,
akkor jóval könnyebben és gyorsabban haladnak.
De hát a parasztok nem olyan nagyon sietnek a földre,
így aztán csak ímmel-ámmal, éppenhogy csak húzzák,
mert szégyen lenne, hogy Milovan maga cipekedjék,
még ha ez is az ő dolga.
Van hát idejük tereferére,
s Milovan, a révész,
akár a sarki borbély,
tud mindenféle hírt.
Tegnap a temesvári püspököt vitte át,
ma meg magát a torontáli főispánt,
valamelyik reggel pedig a Dobožan lánynak az anyja
ment át a Tiszán sírva-ríva,
Mácát, a lányát kereste.
Máca állapotos maradt egy csendőrtől,
szégyenében világgá ment,
csak úgy vaktába,
s úgy lehet, be is ugrott a Tiszába,
amikor átjutott, messze a falutól,
a túlsó, bácskai partra.
A nap pörköl és a Tisza klotyog
a komp fölemelt följárója alatt.
A lovak nyugtalanok, nyiherésznek és csapdosnak a farkukkal.
A parasztok csak hallgatnak s nem szólnak.
Van aki dohányzik, az egyik meg bólogat.
Egy másik épp a csikót szabadítja ki béklyójából,
mert átugrotta az istrángot,
annyira nyugtalanná vált a kanca közelségétől.

BÍBIC SZÁLL ÁT A TISZA FÖLÖTT

A házak, a döngölt vert falú házak egyre fogynak,
egyre düledezőbbek, az utolsó lent van
a cigánysor végén, s már kerítése sincs,
átlyukadt kontyában a zsupfödél.
Az út fűzfák közé süllyedt a parton.
Messziről a csendben vízklotyogás —
egy részeg bort önt át a legnagyobb korsóból,
lassan, megfontoltan, jártasan, egy csöpp se vesszen kárba.
Emitt meg egy komp.
Üres, jócskán megrongálódott.
Lovak patkói rugdalták össze-vissza,
a gyomrát fogja: fáj neki.
A komp orra alatt megtorpanó víz locsog.
Az acélsodronynak hároméves váltóláza van,
csak úgy reszket a sodrásban a láztól.
A faorsó feje benn a sodronyban,
a fején még fakalap is,
a száján meg cöveket húztak át.
Tavalyelőtt az orsó volt az erősebb,
nem hallgatott a szóra, csuda egy makacs orsó volt,
kőrisfából faragták,
s a cöveket addig kényszerítgette megadásra,
hogy öreg csontja szilánkokra pattant —
a révésznek, Dzsiguricának cafattá lett a hasa.
A komp most maga is sajgó gyomrát fogja,
szétrongálták a lovak s emberek.
A vércsöppeket meg szétaposták a csikók;
megeszelték, hogy vadló van a közelben.
Egyikük fölhorkant a vizek fölött,
fölémelte fejét és felnyerített,
s felelték rá a partok, szikések és füzesek,
visszajött a hang a legelőkről.
A Tisza lehorgasztotta fejét, mintha susmogott volna valamit.
Lusta, álmos is — ki váгна olyan távoloknak!
Majd ha fölbuggyannak a föld alatti vizek
és az örvények forrani kezdenek, mint bor a kádban,
akkor majd elharapja ő az acélsodronyt.

A lónak meg marad mindig a hám meg a korbács —
 mért nyíherész, mért ágaskodik!
 Csönd van: az üres komp nyalogatja sebeit.
 A fűzfák félhangosan tereferélnek.
 A révészek a csárdánál isznak. (Kukoricapálinkát szopogatnak.)
 Az acélsodrony reszket és megmerevedik.
 A lovak kapkodják fejüket az álmatag sodrások fölött
 és fülüket hegyezik, nyugtalan orrlükük meg-megremeg;
 bíbic száll át a Tisza fölött.

CSÓNÁK

Fönt az égen az éjszakában a hold előkandikál,
 s majd hogy nem csúfolódik, pedig hát nincs kivel,
 köröskörül mindent beezüstözött a fénye.
 A holdfény tejként úszik a Tiszán.
 Hé, hahó! Van-e csónak!
 kiáltozzák a kései utasok,
 s aztán messziről, Földvár mögül,
 az erdő sötétjében rejtőző tréfás visszhang
 csúfolódva ismételgeti:
 Csó-nak-nak-nak! . . .
 A vízben alszanak a halak,
 a vízfenéken, összegömbölyödve az iszapban.
 És csak az a halk vízparti locsogás —
 mint lélegzetszedés — az jelzi, hogy él a folyó.
 A kisváros fölé lidérc tornyosul
 — ott áll a túlsó parton rezzenéstelen
 és szemüregébe folyik át a holdfény.
 Se hang, se moccanás amottan túlnan,
 itt meg a nyárfa tövében
 tanakodnak a kései utasok.
 Érkezik-e válasz amonnan
 éjszakai hívó szavukra;
 Lila az ittas révész
 átevez-e a nagy ladikkal,
 vagy csak moco rog álmában
 csónakja fenekén,
 a másik oldalára fordul,

az utasok pedig ott töltik majd a hideg éjszakát
a nyárfa alatt a földön.
A töltés szalagján a holdsütésben
mintha mocorogna valami a túlsó oldalon.
Istenem, hátha ő lesz az, Lila, a révész!
Az utasok nem tudják, nem látják,
csak várják ma a csónakot,
én meg minden éjjel így váraozom itt
álmaimban és ábrándjaimban
az én régi Tiszámnál,
hátha eljön valaki,
akire egész életemben várok.
És hogyha te vagy az ott a lidérces parton —
szólj, én eljövök, átúszom a holdvilágot,
hisz álmainkban olyan könnyen átússzuk azt.
Nem félek attól, hogy halott vagy,
mert az ifjúságom vagy,
egy egész élet,
amelyet ittfelejtettem . . .
Jön a részeg Lila, klotyog a ladikja,
Átevez majd velünk, éjjeli utasokkal.

— — — — —

FEHÉR Ferenc fordításai